

Cities Changing Diabetes i Malmö - blir det någon change?

Magdalena Annersten Gershater
Universitetslektor i diabetesvård
Fakulteten Hälsa och samhälle
Institutionen för vårdvetenskap
Malmö universitet

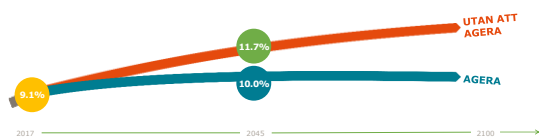
1

Cities Changing Diabetes - the challenge

- Diabetes is an urgent health crisis
 - 537 miljoner i världen
 - ½ miljon i Sverige
- Cities are at the front line of the diabetes challenge
 - Halva världens befolkning bor i städer
 - 75% av alla med diabetes bor i städer

2

Två olika scenario

Scenario 1: nuvarande trend

Scenario 2: bryt prevalensen för diabetes vid 10 %
Minska obesitas med 25% och bryt trenden

3

Går det att böja kurvan?

- CCD startade 2014 med Steno Diabetes Center Köpenhamn, Novo Nordisk och University College London
- CCD inkluderar över 40 städer runt om i världen
 - Europa 22, USA 5, Sydamerika 2, Asien 11, Afrika 1
- CCD består av tre olika faser
 - Mapping
 - Sharing
 - Acting

4

Cities Changing Diabetes Malmö

- Etablerades under hösten 2018
 - Novo Nordisk, Malmö stad, Region Skåne och Malmö universitet
- Primärt syfte

Att kartlägga diabetesförekomst och faktorer som driver incidens av diabetes typ 2 i Malmö, i alla åldersgrupper, relaterat till var man bor och andra bakgrundsfaktorer både vad gäller nuläget, men även framtiden.
- Sekundärt syfte

Att ur ett medborgarperspektiv kartlägga tillgängligheten för personer med diabetes, med särskilt fokus på typ 2, till vård och annat stöd i Malmö som fundament till ett långt liv med diabetes, med god livskvalitet och få komplikationer.

5

Malmö

• Befolkning 2022

357 377 personer
186 olika nationaliteter
hälften är under 35 år

6

Vårdutbud i Malmö

- 1 sjukhus
- 34 vårdcentraler
- Ett antal läkarmottagningar
- 10 000 personer får hjälp av hälsa- vård- och omsorgsförvaltningen

7

Cities Changing Diabetes Malmö

Mål

- Att få en helhetsbild av rådande kunskap om diabetes i Malmö.
- Att etablera en helhetsbild av diabetesförekomst och dess konsekvenser i Malmö.
- Att identifiera möjligheter till förbättring för personer med diabetes bosatta i Malmö.
- Att få en uppfattning om den framtida diabetesutvecklingen i Malmö.
- Att få en övergripande och heltäckande förståelse för serviceutbudet i Malmö samt att på basis av detta och resultatet av spåret diabetesituation identifiera servicebehov samt föreslå innovativa förslag och lösningar till serviceförbättring.
- Att genom att bygga upp en övergripande förståelse för aktörernas ansvarsfördelning identifiera och analysera förbättringsmöjligheter som till exempel klara ansvarsöverlämnanden samt brister i samverkan.

8

Mapping: Material och metod

- Data från följande register och undersökningar:
 - Region Skånes Vårddatabaser (RSVD)
 - Nationella Diabetesregistret (NDR)
 - Folkhälsoundersökning i Skåne vuxna 2019
 - Folkhälsoenkät Barn och Unga i Skåne, Region Skåne 2012–2016
 - Skolhälsovården (ELSA-undersökningen)
 - Enkäter till sjuksköterskor i Malmö stad
 - Malmö stads hemsida www.malmo.se
- Fokus på
 - Typ av diabetes, utbildningsnivå, ålder, BMI, sjukfrånvaro, fysisk inaktivitet, mat- och dryckesvanor, komplikationer, vårdkonsumtion och kostnader
 - Trender samt prediktion av diabetesutvecklingen fram till 2045.
 - CTC-områden (Communities That Care), 14 geografiska indelningar av Malmö stad med struktur och system för förebyggande arbete

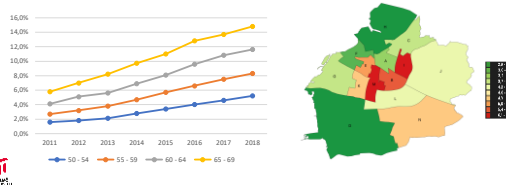

9

Mapping: Resultat prevalens 2018

- Diabetes typ 2 i Malmö: 4.33 % (n=14 842)
- Män 4.84 %,
- Kvinnor 3.82 %.
- En fördubbling av diabetes typ 2 i Malmö mellan 2011 och 2018.

Diabetes typ 2- prevalens över tid uppdelat efter åldersklasser och 14 geografiska indelningar av Malmö stad.

10

Viktutveckling

- Övervikt och fysisk inaktivitet är vanligt förekommande även bland personer utan diabetes
- Var fjärde elev i skolans årskurs 4, 7 och 8 har antingen övervikt eller fetma
- Samband med föräldrars arbetslöshet
- Samband med föräldrar födda utanför Sverige

11

Resultat måluppfyllelse NDR

- Över 2000 personer med diabetes typ 2 är rökare
- Komplikationer är vanliga och många har inte fått sina fötter inspekterade
- En stor andel når inte HbA1c < 52 mmol/mol
 - Hälften av personer diabetes typ 2 är idag underbehandlade
 - De yngre sämre än de äldre

12

Mapping: Resultat behov

- Skolans elevhälsa har ingen statistik över diagnoser
- Hemsjukvårdens journalsystem kan inte identifiera hur många vårdtagare som har en viss diagnos

13

Mapping: Resultat behov

- I Malmö har 2 % av svenskfödda kvinnor som är gravida med sitt andra barn diabetes, medan 9 % av kvinnor födda i Libanon och Irak som är gravida med sitt andra barn har diabetes
- På grund av diabetes är gravida kvinnor födda i Libanon och Irak med fetma i behov av extra insatser i form av socialt stöd
- Barn med diabetes typ 1 kan vara i behov av extra insatser i form av socialt stöd i skola och/eller fritid
- Diabetes är vanligt förekommande bland äldre personer och personer med intellektuell funktionsnedsättning eller med psykiatrisk problematik.
 - De har betydande behov av insatser från Malmö stad i form av olika typer av socialt stöd samt omfattande hemsjukvård

14

Mapping: Resultat serviceutbud

- I Malmö stads platsannonser för undersköterskor, och sjuksköterskor efterfrågas inte diabeteskompetens trots att arbetet innefattar professionell vård för många personer med svår diabetes.
- I tre identifierade gymnasieutbildningar till undersköterska i Malmö omnämns inte diabetes i programpresentationerna eller i läroplanerna.

15

Mapping: Resultat hälsoekonomi

- De högsta kostnaderna för diabetes i primärvård och sjukhusvård finns hos gruppen 65-84 år
- Det är komplikationerna som kostar
- Kostnaderna för den kommunala vården är inte inberäknad

16

Slutsatser

- På 8 år har diabetes typ 2 fördubblats i Malmö
- Prevalensen för diabetes typ 2 i Malmö är ojämnt fördelad i staden
- Fler personer kommer att utveckla diabetes typ 2
- Många yngre i Malmö löper risk att utveckla diabetes typ 2
- Ca 3000 personer med diabetes är i behov av insatser av Malmö stads hälsa-
vård- och omsorg
- Malmö stad har behov av att söka diabetesrelaterade kompetenser vid
nyanställningar/ kompetensutveckla befintlig personal
- De totala hälso- och sjukvårdskostnaderna för personer med diabetes har ökat
Ökningen drivs i första hand av att antalet personer med diabetes typ 2 har
ökat
- Hälften av personer med diabetes typ 2 är underbehandlade och når inte sina
behandlingsmål
- Om ytterligare insatser uteblir kommer en stor del av malmöborna med
diabetes typ 2 att utveckla komplikationer
 - Ökade kostnader för Malmö stad i form av utökade sjukvårdsinsatser och ökat
produktionsbortfall i form av sjukskrivningar

17

Sharing

- Ett tiotal vetenskapliga artiklar
- Presentationer på
 - EASD 2021,
 - 14th European Public Health Conference 2021
- Novemberträff för diabetessjuksköterskor Malmö Universitet 2022
- Hemsidan:
<https://www.citieschangingdiabetes.com/network/malmo.html>
- SFSD Symposium 2023

18

Media

Dagens Medicin

- <https://www.dagensmedicin.se/specialistomraden/diabetes/okning-av-diabetes-typ-2-i-malmo/>

P4 Malmöhus

- <https://sverigesradio.se/artikel/kartlaggning-visar-fordubbling-av-malmo-bor-med-diabetes-typ-2>

SVT

- <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/skane/dubbelt-sa-hog-risk-att-fa-diabetes-typ-2-i-rosengard-an-i-vastra-hamnen>

Malmö universitet

- <https://mau.se/nyheter/rapport-kraftig-okning-av-kostnader-for-diabetesvard-i-malmo/>
- <https://mau.se/nyheter/malmo-kraftsamlar-mot-diabetes/>

19

Rekommendationer

- Hälsosamtal i hälsocirklar med aktörer och invånare
- Familjeinterventioner med BVC och MVC, Familjecentralen och skolan
- Utbildning för kulturanpassade hälsosamtal för diabetessjuksköterskor och läkare
- Respektive vårdcentral måste vara medveten om sambandet och informera hela familjen
- Säkerställa att alla använder samma diagnoskod vid prediabetes och diabetes
- Inventera diabetesrelaterade omvårdnadsbehov i äldreomsorgen samt kommunal hälso- och sjukvård
- Säkerställa diabeteskompetens hos sjuksköterskor och övrig vårdpersonal i kommunal hälso- och sjukvård och äldreomsorg

20

Blir det någon Change?

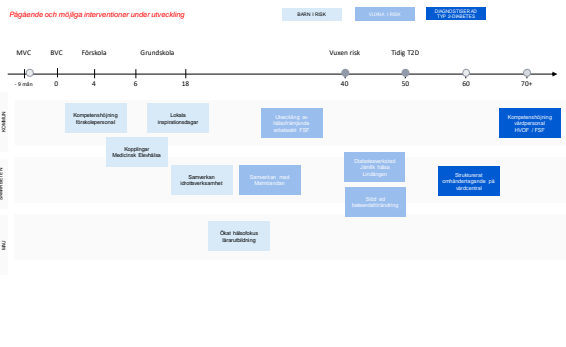
21

Acting

- Acting-fasen (leds av Malmö stad och Novo Nordisk)
 - Prevention barn och unga
 - Prevention vuxna
 - Jämlik diabetesvård

22

Whole system approach

23

Prevention barn och unga

- Kompetenshjäring förskolepersonal
- Ökad hälsofokus i lärarutbildningen på Malmö universitet
- Samverkan med idrottsklubbar

24

Prevention vuxna

- För personer med intellektuell funktionsnedsättning, psykiatrisk problematik och inom LSS planeras flera hälsofrämjande insatser
- Medborgardrivna initiativ
- En doktorand antagen av Malmö universitet i ämnet Hälsa och samhälle

25

Jämlik diabetesvård

- Hälsa- vård och omsorgsförvaltningen anställde omgående en diabetessamordnare
- Omfattande utbildningsinsatser för undersköterskor och vårdbiträden
- Strukturerat omhändertagande på vårdcentral (planeras)
 - Identifiera patienternas individuella behov för att kunna uppnå god metabol kontroll

26

Slutsatser

- Det finns nu tillräcklig kunskap om diabetessituationen i Malmö för att kunna bromsa kurvan och erbjuda god vård på lika villkor för personer med diabetes bosatta i Malmö
- Att implementera projekten tar tid och **kostar pengar**
- Att inte agera kommer att kosta **mer** pengar
- Malmö universitet kommer att utvärdera effekten av de olika insatserna

27

Tack!

28

Referenser

- <https://mau.se/nyheter/cities-changing-diabetes/>
- <https://www.citieschangingdiabetes.com/network/malmo.html>
- <https://malmo.se/ctc>
- Health care costs for residents diagnosed with diabetes type 2 in Malmö, Sweden between 2011 and 2018. Zdravkovic S., Jonsson C., Annersten Gershater M., Ericsson Å., Grahn M., Råmgård M., Dozet A. 14th European Public Health Conference 2021.
- Inequalities in diabetes type 2 prevalence in the multicultural city Malmö, Sweden. Råmgård M., Annersten Gershater M., Grahn M., Schelin T., Nagorny Holmberg C., Zdravkovic S. 14th European Public Health Conference 2021.
- Diabetes prevalence is rising among young residents in Malmö, Sweden. Magdalena Annersten Gershater, Margareta Råmgård, Mats Andersson, Cecilia Nagorny Holmberg, Mattias Grahn, Slobodan Zdravkovic) EASD 2021.
- Cities Changing Diabetes Malmö Mapping. 2021.